

der kan siges til Bønden: Det og det vil jeg have, ellers faaer Du og dine Børn ikke Gaarden. Kommer derimod det til Anvendelse, som staaer i denne Lov, og der bliver udnævnt en Commission, som kan bedømme Forholdene og den rette Værdi af Gaardene, saa kommer det ikke til at staae saaledes, at der kan trættes derom, og at Bønderne siden komme til at gaae fra Gaardene. Jeg vil bede det ærede Thing at have sin Opmærksomhed henvendt paa, at en saadan Lov kommer igjennem, da der dog beroer mange Menneffers Bøjskæde derpaa, thi blive Fæstebønderne forarmede, saa blive flere Stænder forarmede. Jeg vil derfor ønske og anbefale, at ethvert Medlem af Thinget vil vise denne Lov Opmærksomhed og stemme for den.

Klein: Jeg har tidligere flere Gange havt Leilighed til at udtale som min Overbeviisning, at den heldigste, ja den eneste heldige Maade, hvorpaa Fæstevæsenet kunde blive ordnet saaledes, at det overgaaer til Selveiendom, er ad Frivillighedens Vej. Forsaavidt der altsaa er Udfigt til, at Fæstes Overgang til Selveiendom kan blive opnaaet paa denne heldige Maade, troer jeg, det vilde være meget urigtigt at scribe ind med Tvangsforholdsregler. Det er opløst af flere ærede Medlemmer, og navnlig af den høitærede Justitsminister, at Selveiendoms Fremme paa Bømmetofte Gods er i meget god Gang, og dersom man altsaa der vil gribe ind med en Tvangslov, forekommer det mig øiensynligt, at dette vil være meget uheldigt. Hvad Vallø Stiftelses Gods angaaer, er det ligeledes opløst, at der er vedtaget en Salgsplan. Jeg skal bemærke, at jeg har havt Leilighed til at blive bekendt med denne Salgsplan i dens Enkeltheder, og det er min Tro, at man gjør de paagjældende Besiddere af Gaardene paa Vallø Stiftelses Gods en meget daarlig Tjeneste ved saa at fige at tvinge Vedkommende til at forlade den Salgsplan, som er vedtagen, idet jeg meget betvivler, at den Commission, som maatte blive nedsat for at ordne disse Forhold, naar den tog Hensyn til begge Parter og ikke blot til den ene Part, vilde komme til Resultater, som i Virkeligheden vilde være gunstigere for Bønderne, end Tilfældet er, naar man følger den

Salgsplan, som jeg har omtalt. Maa det imidlertid erkjendes, at det i og for sig er urigtigt at gribe til Tvangsforholdsregler ved Ordningen af disse Forhold, hvor der er Udfigt til, at man kan komme til en tilfredsstillende Løsning ad Frivillighedens Vej, forekommer det mig fremdeles, at det paa ingen Maade kan billiges, at man stæfse kommer frem med et Lovforslag som det nærværende, hvis Hensigt i alt Fald lettelig kan misforstaaes at være den, at man vil ligesom lade et draget Sværd hænge over Hovedet paa Vedkommende. Dette er ikke den Maade, hvorpaa man opmuntrer til at gaae ind paa den Frivilligheds Vej, som vistnok Alle erkjende for rigtig. Men det er ogsaa uheldigt, forsaavidt det hos den anden Part i Forholdet, nemlig Bønderne, som skulle kjøbe deres Gaarde til Selveiendom, let kunde fremkalde Forestillinger, der i høi Grad vilde hemme Selveiendoms Fremme og derved blive til stor Skade for Bønderne selv. Jeg troer derfor, at det vil være rigtigt ikke at lade denne Sag gaae videre, men i ethvert Fald afvente nærmere Oplysning om, hvorvidt Selveiendom er i en saadan Fremgang paa de to Stiftelses Gods, som vi efter, hvad der er opløst, have Grund til at troe, at den har været tidligere.

J. M. Hansen: Det ærede Medlem burde, inden han dømte om, hvad der er forstændigt, lægge Mærke til, at dette Lovforslag ikke er fremkommet ganske efter Forslagsstillernes eget Godtbefindende, men kun efter en større Deel af Fæsternes udtrykkelige Ønske og Anmodning. Jeg troer her som ved andre Leiligheder, at Bøndestanden ikke længere er saa ukyndig og uvidende, at den ikke selv bedst kan see, hvad der tjener til dens Vel; dersom det forholdt sig saaledes, som det paastaas fra de ærede Herrer's Side, at den Salgsplan, som er vedtagen, giver billige Vilkaar og billigere Vilkaar, end der vil fremkomme efter den Lov, som her er foreslaaet, saa troer jeg, at man tør paastaae, at dersom dette var Fæsternes Mening paa de vedkommende Stæder, som dog kjende langt anderledes til Forholdene end de ærede Talere, vilde de ikke saaledes umage sig for at faae en Lov vedtagen som den, her fore-